

NEFORMALIAUS MENINIO UGDYMO SUKŪRIUOSE

Judita Stankutė

Su Rietavo meno mokyklos direktore, Rietavo mišraus choro „Jūrava“ vadove Rita Urniežiene kalbasi žurnalo redakcinės kolegijos narė Judita Stankutė. Dabartinė Rietavo meno mokykla kaip Plungės vaikų muzikos mokyklos filialas pradėjo veikti 1967 m. 1970 m. atkurta dar kunigaikščio Bogdano Oginskio laikais veikusi Rietavo vaikų muzikos mokykla.

Rita Urniežienė Rietavo meno mokyklos direktorė, chorvedė, vokalo pedagogė. Klaipėdos koncertų salės choro „Aukuras“ solistė bei choro artistė, Rietavo mišraus choro „Jūrava“ vadovė.

1992m. baigė Lietuvos Valstybinės konservatorijos Klaipėdos fakultetus ir įgijo muzikos mokytojo-choro dirigento specialybę.

2004 m. baigė Klaipėdos universiteto menų fakulteto chorvedybos magistrantūros studijas. Suteiktas muzikos magistro laipsnis.

Šiuo metu studijuoja Kauno Vytauto Didžiojo Universitete Švietimo vadybos magistrantūroje.

Rietavas garsėja savo turtinga istorija, kunigaikščių Oginskių palikimu, pirmosiomis Lietuvoje technikos ir muzikos naujovėmis. Jūsų vadovaujama mokykla turi įdomią praeitį. Pristatykite ją.

Amžių sandūroje lietuvių muzikos kultūrai didžiulę įtaką darė pirmoji Lietuvoje Rietavo muzikos mokykla.

Rietavo muzikos mokyklos auklėtiniai buvo kompozitorius, pedagogas ir kapelmeisteris Emerikas Gailevičius, Varšuvos konservatorijos profesorius Aloyzas Butkevičius, kapelmeisteris, kompozitorius, pirmojo lietuvių vaikų choro ir pirmojo lietuviško karo orkestro įkūrėjas Juozapas Gudavičius, Varšuvos mažojo teatro dirigentas Juozas Goštautas, klarnetininkas ir kompozitorius Petras Stankevičius.

Sekdamas garsiausių Europos dvarų pavyzdžiu, Rietavo kunigaikštis Bogdanas Oginskis panorą turėti orkestrą. 1872 m. B. Oginskis įkūrė šešiametę Rietavo rūmų orkestro (muzikos) mokyklą. Jai vadovauti pakvietė Varšuvos muzikos instituto auklėtinį Juozą Kalvaitį. Iš pradžių mokykloje buvo mokoma groti vargonais ir smuiku, o vėliau – ir pučiamaisiais instrumentais. Taip pat mokyta giedoti bažnytines giesmes, skambinti fortepijonu, dėstytos ir muzikos teorijos disciplinos. Veikė styginių ir pučiamųjų instrumentų orkestrai.

Trumpą laiką (1891–1892) vargonininkus lavino lietuvių muzikos klasikas Juozas Naujalis.

Kitas Rietavo muzikos mokyklos vadovas buvo čekas Jozefas Mašekas. Jis suformavo aukšto meninio lygio simfoninį orkestrą. Koncertų programose – J. Haidno, V. A. Mocarto, J. S. Bacho ir kitų garsių klasikų kūriniai. Simfoninio orkestro profesionalumą rodo ir tai, kad pirmą kartą Lietuvoje P. Čaikovskio uvertiūra „1812-ieji metai“ nuskambėjo Rietave. Tradiciškai visi koncertai prasidėdavo M. K. Oginskio polonezu „Atsisveikinimas su tėvyne“.

1909 m. mirus kunigaikščiui Bogdanui Oginskiui, orkestras iširo ir pati mokykla nustojo gyvavusi.

1962 m. Plungėje atidaryta vaikų muzikos mokykla. 1967 m. įsteigtas filialas Rietave.

1970 m. atkurta Rietavo vaikų muzikos mokykla. Jai vadovauti buvo paskirta Virginija Rūta Baliutavičienė. Antraisiais mokyklos gyvavimo metais jau dirbo jauni specialistai iš Klaipėdos St. Šimkaus aukštesniosios muzikos mokyklos.

1995 m. įkūrus naują – teatrinio meno – klasę ir šeštadieninę dailės klasę, mokyklai buvo suteiktas Rietavo meno mokyklos vardas, o jos vadovu paskirtas Algirdas Kazys Jankauskas. Jo dėka mokykloje buvo atkurtas pučiamųjų instrumentų orkestras.

1996 m. atkurta kanklių, o 2000 m. – smuiko klasės.

Dabar mokykloje veikia fortepijono, akordeono, smuiko, klasikinės gitaros, kanklių, pučiamųjų, chorinio ir solinio dainavimo bei dailės klasės, akordeonininkų, kanklininkų, smuikininkų ansambliai, pučiamųjų orkestras, jaunučių ir jaunių chorai. Moksleiviai mokosi groti ne tik pagrindiniu instrumentu, bet ir muzikos rašto ir kultūros pažinimo, solfedžio, muzikos teorijos, muzikos bei dailės istorijos.

Nuo 1995 m. iki šiol Rietavo meno mokyklos moksleiviai sėkmingai dalyvauja, pelno prizines vietas arba laureatų bei diplomantų vardus įvairiuose konkursuose: J. Pakalnio jaunųjų pūtikų konkurse, tarptautiniame konkurse „Gradus ad Parnassum“, tarptautiniame jaunųjų atlikėjų festivalyje „Skambanti banga“ Klaipėdoje, Žemaitijos krašto bei respublikiniame akordeonininkų konkursuose, Respublikiniame J. Švedo tautinių instrumentų konkurse, B. Dvariono respublikiniame pianistų konkurse bei daugelyje kitų...

Dalis moksleivių tęsia studijas Klaipėdos St. Šimkaus konservatorijoje, Lietuvos muzikos akademijoje ir Klaipėdos universiteto menų fakultete. Nemažai Rietavo meno mokyklos mokinių pasirinko muzikos kelią ar su muzika susijusią specialybę, tai Joana Gedmintaitė, Aušra Liutkutė, Artūras Šliažas, Antanas Kerpė, Asta Kaveckaitė, Algimantas Krėpšta, Violeta Zubrickaitė, Juozas Barsteiga, Aldona Matelytė, Valdas Neimontas, Daiva Krėpšaitė, Dalia Kliuzaitė, Raimonda Ričkutė, Ligita Pupalytė, Edita Mockutė, Gediminas Dirmontas, Arvydas Valauskas, Neringa Neimontaitė, Alfredas Šniauka, Gražina Šniaukaitė, Diana Paulauskaitė, Olga Šiaulytė, Reda Končiūtė, Jūratė Lekytė, Edgaras Sabaliauskas, Raimonda Steponkutė, Renata Steponkutė, Nimfa Baliutavičiūtė, Henrikas Mažutis, Monika Mažutytė, Raimonda Špokaitė, Irmantas Aglinkas, Edvardas Jucius, Tomas Končius, Tadas Česnauskas, Sigitas Saukalas.

2009 metais Rietavo meno mokyklai suteiktas kompozitoriaus Mykolo Kleopo Oginskio vardas.

Rietavo meno mokyklos pedagogų tikslas – „mokyti vaikus suprasti ir įvertinti muzikos pasaulį kaip dovaną, kuria galime naudotis visą gyvenimą“.

Lietuvoje rengiama nauja neformaliojo ugdymo koncepcija. Ji sukėlė daug įvairių diskusijų. Kokia Jūsų nuomonė šiuo klausimu?

Yra tokia liaudies patarlė – devynis kartus pamatuok, o dešimtą kirpk. Mano manymu, šios naujos koncepcijos projektas, kurį teko skaityti nėra itin kruopščiai pamatuotas, juolab išdiskutuotas įvairiuose neformalaus ugdymo bei švietimo lygmenyse, todėl susilaukė ne visai palankaus neformalaus švietimo teikėjų vertinimo. Ypač sukėlė nerimo muzikos bei meno mo-

kykloms, turinčioms didžiulę pedagoginę patirtį. Meno mokyklos, nors ir gyvavusios sovietmečiu, sukaupe didžiulį jaunosios kartos ugdymo žinių ir metodų bagažą, bet tai nereiškia, kad jos stovi vietoje... Dabartinėse meno (muzikos) mokyklose sudaromos galimybės lavintis ne tik mokyklinio bet ir priešmokyklinio amžiaus vaikams, renkamos suaugusiųjų grupės. Mokymo turinys pritaikomas kiekvienam moksleiviui pagal jo lygį ir suteikiama galimybė vaikui išreikšti save bei patirti kolektyvinio muzikavimo džiaugsmą per įvairią veiklą, tokią kaip grojimas įvairiuose ansambliuose, orkestruose, dalyvavimas visuomeniniuose renginiuose, konkursuose... Galima labai ilgai vardinti šių įstaigų privalumus... Bet gal ir neverta. Manau mažai tokių žmonių, ypač rajoniniuose miestuose, kurie nežinotų savo miesto meno ar muzikos mokyklos ir nebūtų girdėję jos auklėtinių koncertų. Deja... labai skaudi tema – šių mokyklų finansavimas. Jau šiais kriziniais metais mokyklos skaudžiai pajuto finansavimo mažinimą, nukentėjo mokiniai, mokytojai bei mokymo turinys. Be to, įvairiuose regionuose tai vyko labai skirtingai.

Labai gaila, kad nėra numatytų saugiklių atsidūrus mokykloms tokioje situacijoje. Manychiau, kad naujos koncepcijos projekte numatomas finansavimas iš mokinio krepšelio lėšų visiems neformalaus ugdymo teikėjams taip pat neišspręs problemų. Tai tik sukels dar daugiau sumaišties ir nesutarimų...

Manychiau, kad dar ne vieną sykį reikia pamatuoti galimas pasekmes. Kas būtų, jeigu būtų...

Ar Jūs pritarumėte tam, kad muzikos, meno mokyklos vėl taptų „formalioomis“?

Mano nuomone, tai nebūtų blogas reiškinys. Galime prisiminti, kiek diskusijų kilo tada, kai meno (muzikos) mokyklos tapo „neformalioomis“. Galbūt tai nebuvo visai tinkamas terminas. Nes iki šiol painiojamosi, kas tai neformalus švietimas ar ugdymas ir koks jų skirtumas? Bet vėlgi manau turėtų būti išspręstas šių mokyklų finansavimo klausimas. Kiti dalykai lenčiau išsprendžiami...

Ar galima lyginti apskritai visą popamokinę veiklą ir muzikos, meno mokyklų darbą?

Jokiu būdu nenoriu menkinti būrelių, įvairių klubų, moksleivių namų veiklos. Man taip pat teko išbandyti save panašioje veikloje. Tai be galo atsakingas, reikalingas ir pasiaukojamas darbas, tačiau jis niekaip negali atstoti meno mokyklos ugdymo tikslų, keliamų uždavinių bei programos. Mes dirbame su gabiais ir itin gabiais menui vaikais. Vaikų užimtumas – tik vienas iš mūsų išsikeltų uždavinių. Mes tenkiname vaikų meninės saviraiškos poreikius. Netiesa, kad vaikai meno mokyklą nori tik „lankyti“. Didžioji dalis ateina rimtai mokytis ir kažką pasiekti gyvenime... Vaikas pajutęs savo galimybes išmoksta dirbti savarankiškai. Jam pačiam kyla noras tobulėti. O kartą gavęs tokį žinių bagažą jis būtinai pritaiko savo įgytus įgūdžius tolimesniame gyvenime... Galų gale jis žino kaip leisti savo laiką atitraukus nuo kompiuterio, kuris yra tobuliausias mūsų gyvenimo pasiekimas ir rykštė, su kuria jau kovoja užsienio ir mūsų pedagogai bei tėvai...

Tradiciškai klausiu Jūsų nuomonės apie mokyklų vadovų ir mokytojų atestaciją. Koks Jūsų požiūris į tai?

Vadovų bei mokytojų atestacija – labai reikalingas dalykas. Tai paragina mokyklos vadovą bei pedagogus žengti pirmyn, tobulėti, ieškoti naujų ugdymo formų bei siekti užsibrėžtų tikslų. O atestacija – tai viso nelengvo mokytojo darbo įvertinimas ir tolimesnis paskatinimas. Atestacijos tvarka nuo jos įvedimo ne kartą kito. Galbūt gali veikti mokyklose subjektyvumo faktorius, kai mokyklos vadovas atestuoja savo mokytojus, tačiau manau, kad tikrai siekiantiems savo tikslo ir tobulėjantiems mokytojams keliai atviri. Reikia tik nuoširdžiai dirbti...

Kokie reikalavimai keliami meno ir muzikos mokyklų mokytojams?

Reikalavimai gana aukšti. Dabar norintis dirbti meno mokykloje mokytoju privalo turėti aukštąjį muzikinį bei pedagoginį išsilavinimą. O šis išsilavinimas neįgyjamas per metus. Ypač muzikinis. Muzikantas turi praeiti visas grandis nuo vaikų muzikos mokyklos, konservatorijos iki universiteto ar akademijos, kur įgyjamas aukštasis muzikinis išsilavinimas ir reikalingos pedagoginės žinios. Tai didžiulė investicija į savo ateitį ir puiki galimybė mokiniams gauti tikrai kvalifikuotą mokymą.

Kuo, Jūsų nuomone, skiriasi meno mokyklą lankantys vaikai nuo jos nelankančių?

Na, atsakant į šį klausimą turbūt reikėtų padaryti išsamesnius tyrimus ir ilgai vardinti visus įgūdžius, gebėjimus bei žinias, kuriuos vaikai įgyja šiose mokyklose. Meno mokyklos orientuotos ne vien tik į rezultatą. Jos puikiai atliepia neformalaus ugdymo tikslus – siekti kad vaikas sugebėtų prisitaikyti nuolat kintančioje visuomenėje ir rastų savo vietą joje, būtų aktyvus visuomenės dalyvis. Meno mokyklos mokiniai yra puikiasias įrodymas, kad meninis ugdymas labai stipriai veikia būtent šia kryptimi. Meno mokyklos moksleiviai savo sugebėjimus demonstruoja ne tik savo mokykloje, bet ir toli už jos ribų. Dalyvauja įvairiuose renginiuose, patys juos rengia bei organizuoja. Jie nebegali būti pasyvia visuomenės dalimi, nes išmoko dirbti kūrybiškai, bendrauti, siekti iki galo užsibrėžto tikslo. Ir nebūtinai žmogus turi tapti garsiu muzikantu, dailininku ar kitu menininku. Jis taps harmoninga asmenybe su išvystytu racionaliuoju ir emociniu intelektu. Tik tokios asmenybės sugebės kurti harmoningą mūsų ateitį.

Į muzikos, meno mokyklas ateina įvairių gabumų mokiniai. Kaip Jūs dirbate su jais?

Muzikos mokykla – puiki galimybė kiekvienam mokiniui individualiai lavinti savo gabumus. Kadangi specialybės instrumento pamokos individualios, mokytojas gali parinkti mokymo programą, atitinkančią individualius vaiko sugebėjimus ir intelektą bei numatyti tolimesnio tobulėjimo, poreikių tenkinimo perspektyvą.

Taip pat mokykloje veikia mokymas įvairiais lygmenimis. Be pagrindinio mokymo, veikia saviraiškos grupės vaikams, kuriems visas meno mokyklos ugdymo turinys per sunkus, išplėstinis (tęstinis) mokymas baigusiems pagrindinio ugdymo programą ir norintiems toliau gilinti savo žinias, profesinės linkmės modulis, kuriame mokomi ypač gabūs meniai vaikai, programos suaugusiesiems.

Taigi meno mokyklos neruošia įvairių gabumų vaikų pagal vieną programą. Pirmiausia kreipiame dėmesį į vaiką, jo sugebėjimus ir poreikius ir tik tada mokymo turinį taikome kiekvienam individualiai.

Ko palinkėtumėte mūsų žurnalo skaitytojams?

Pirmiausia gerų straipsnių, naujos naudingos patirties ir noro tobulėti bei keisti supančią aplinką... ir, žinoma, palankių sąlygų realizuoti visoms savo kūrybiškoms mintims bei idėjoms.

Kalbėjosi žurnalo redakcinės kolegijos narė Judita Stankutė